

ПРОЕКТ "ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО -
КОМПЕТЕНТЕН ПАРТНЬОР ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА
ПУБЛИЧНИ ПОЛИТИКИ"

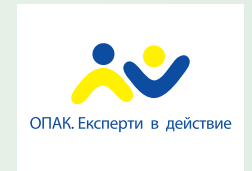
BG051PO002/07/2.3-01

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ИНВЕСТИЦИИ
В ХОРАТА

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
"АДМИНИСТРАТИВЕН
КАПАЦИТЕТ"

ФОНДАЦИЯ "ОБЩЕСТВЕН ФОНД - ПАЗАРДЖИК"

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ИНВЕСТИЦИИ
В ХОРАТА

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
"АДМИНИСТРАТИВЕН
КАПАЦИТЕТ"

ТРАФИК НА ХОРА

Проектът се финансира от Европейския социален фонд и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма "Административен капацитет".

www.opac.government.bg

ФОНДАЦИЯ „ОБЩЕСТВЕН ФОНД - ПАЗАРДЖИК“

4400 гр.Пазарджик, ул. Екзарх Йосиф № 6

тел./факс: 034 / 444 158

E-mail: ofond_pz@abv.bg

www.ofond-pz.org

ЕВРОПЕЙСКА И НАЦИОНАЛНА ПОЛИТИКА

**КЛЮЧОВИ УМЕНИЯ
ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПОЛИТИКАТА**

Този документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския съюз. Изложените в него възгледи са на Фондация "Обществен фонд – Пазарджик" и по никакъв начин не отразяват официалната позиция на Европейската Комисия.

Проектът се финансира от Европейския социален фонд и от държавния бюджет на Република България

БРЮКСЕЛСКА ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И БОРБА С ТРАФИКА НА ХОРА

Трафикът на хора е едно ужасяващо и тревожно явление включващо насилствена сексуална експлоатация, трудова експлоатация при условия подобни на робство, експлоатация засягаща просячеството, детската престъпност и домашното прислужване. Тези практики сериозно нарушават човешките права на жертвите, оповестени тържествено в международното право и Хартата на ЕС за основните права.

Международната общност, включваща институции на местно, регионално и правителствено ниво, неправителствени организации (НПО), международни организации (МО) и институциите на ЕС, е призована да поеме предизвикателствата, създадени от това международно престъпно явление с всичките му отвратителни аспекти и да даде недвусмислен и изчерпателен отговор на национално, европейско и международно ниво, в процеса на работа за създаване на една изчерпателна, мултидисциплинарна и ефективно координирана политика, която включва действащи лица и институции от всички засегнати области.

Всестранната и изчерпателна европейска политика срещу трафика на хора трябва да обхване цялата верига на трафика, състояща се в еднаква степен от страните на произход, на транзит и местоназначение, на онези, които набелязват и набират жертвите, онези които ги транспортират и експлоатират, другите посредници, клиенти и благодетелствани лица. Нещо повече, дълбоките причини за трафика, не в последна степен включващи безработицата, бедността, половите неравенства, социалните и културни отношения, трябва да продължат да бъдат на преден план при дългосрочните усилия за ефективна борба с трафика на хора.

Коалицията от заангажирани правителства, международни организации и НПО се призовава да предприеме конкретни мерки и да ускори сътрудничеството в областите на превенцията, защитата на жертвите и тяхното подпомагане, сътрудничеството между съдилищата и полицията, особено с оглед постигането на обрат и ограничаването на трафика с хора.

Настоящият сборник с учебни материали по темата "Трафик на хора" се издава в рамките на проект "Гражданското общество - компетентен партньор за реализиране на публични политики" финансиран от Европейския социален фонд и от държавния бюджет на Република България по Оперативна програма "Административен капацитет".

Целта на изданието е да отговори на новите предизвикателства пред гражданското общество за реално участие в създаването, прилагането и мониторинга на европейските и националните политики за икономическо и социално развитие и да подпомогне активното участие на НПО в процеса на формиране и реализиране на националната политика за борба с трафика на хора.

ФОНДАЦИЯ „ОБЩЕСТВЕН ФОНД - ПАЗАРДЖИК“

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА

Престъплението „Трафик на хора“ засяга всеки континент и регион на света, като данните сочат постоянно нарастващи тенденции. Последните проучвания показват, че между 500 000 и 2 000 000 души в света се трафикират за година, навсякъде по света.

Центърът за превенция на международната престъпност към ООН отчита, че годишните незаконни печалби в глобален мащаб, в следствие на трафик на хора са между 7 и 8 милиарда щатски долара годишно, което е сравнимо единствено с незаконните печалби, натрупани от световния трафик на наркотици. Трафикът на хора включва редица сериозни престъпления от рода на сексуално и физическо насилие, отвлечане, робство, противозаконно лишаване от свобода, производство и притежаване на фалшиви документи за самоличност и пътуване, нелегална имиграция. Трафикът, насочен към сексуална експлоатация, представлява най-внушителната категория трафикантска дейност с цел експлоатация в Югоизточна и Източна Европа, както и по целия свят.

Престъплението „трафик на хора“ в България е значително по-разпространено в сравнение с други европейски страни и региони. Според Доклада на Държавния департамент за трафика на хора (2007 г.) „България е източник, място за транзит и дестинация за трафика на мъже и жени от Молдова, Румъния, Русия, Украйна и Армения, минаващи през България на път за Испания, Австрия, Германия, Франция, Италия, Холандия, Белгия, Република Чехия и Македония с цел сексуална експлоатация и принудителен труд. Има трафик на деца от

□ „Трафик на хора“

„Трафик на хора“ означава набирането, транспортирането, прехвърлянето, укриването или приемането на хора чрез заплаха или използване на сила или други форми на принуда, отвлечане, измама, заблуда, злоупотреба с власт или уязвимо положение, или чрез даване и получаване на плащания или други облаги за получаване съгласието на лице, което има контрол над друго лице, с цел експлоатация.

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА

ромски произход от страната за Австрия, Италия и други западно-европейски страни с цел принудителна просия и дребни кражби. Установено е, че приблизително 20% от жертвите на трафик в България са деца.”

Трафикът в България е все още джандър проблем – жертвите са предимно жени, по-рядко деца и основната цел е сексуална експлоатация. Увеличава се броя на местните сводници и се засилва вътрешния трафик – към граничните райони и към черноморските курорти. Все по-често участват жени в престъпната верига в ролята на подмамващи и вербуващи жертвите. Снижава се и възрастовата граница на жертвите.

В страните крайна дестинация постоянно растящият пазар на секс услуги поражда все по-голямо търсене на услугите, предоставяни от тези жертви. Мрежите на организираната престъпност контролират икономическата ситуация на „търсене и предлагане“, за да осъществяват трафик и експлоатация на хора, с което си осигуряват огромни печалби.

Жертвите

Трафикантството произвежда жертви. Жертвите на това явление обикновено са подложени на най-жестоки нарушения на човешките права – отвлечания, сексуално и физическо насилие, изнасилване и робство.

Повечето жертви на трафик са от страни, преживяващи икономически трудности, с преобладаваща бедност и липса на възможности за реализация. Лесно уязвимото положение на жените в много общества, както и недостигът на възможности за реализация на пазара на труда, създават допълнителни условия за ограничаване

□ Основни характеристики на потенциалната жертва

- жертвите са определено жени и момичета. Само около 2 % от трафикираните жертви са мъже и момчета.
- средната възраст на жертвите е между 18 и 25 години, като нараства броят на по-младите жени;
- жертвите са набрани от малки села и средно големи градове в бедни райони;
- жертвите са главно безработни и бедни, с нисък образователен ценз;
- жертвите често са от непълноценни семейства;
- жертвите рядко говорят

възможностите за реализация, което допринася за ръста на трафика. Първоначално трафикът на хора тръгва от бедните страни на произход към по-богатите страни крайна дестинация. Това положение обаче постоянно се мени, защото в бившите страни на произход или транзит условията постепенно се подобряват и с течение на времето те се превръщат в страни крайна дестинация. Тревожна е съществуващата на места тенденция за снижаване възрастовата граница на жертвите. Тази тенденция е резултат от търсенето, от предпочитанията и изискванията на клиентите.

Трафикантите

Трафикантите на хора съществуват на множество различни нива – от отделни индивиди и малки групички с неформални престъпни контакти до високо организирани престъпни мрежи. Различните нива трафиканти могат да се подредят в следните три категории:

- Малки неформални мрежи - съществуват под формата на малка група индивиди, действащи транснационално в рамките на семейството и/или етническата общност.

Спорадично се трафикира малък брой жертви. Трафикантите обикновено използват контакти с роднини и членове на етническата общност, за да набират жени за публични домове или проститутски организации, както и невръстни жени и деца с цел трудова експлоатация. Подобни мрежи действат най-често в пограничните райони между страната на произход и страната крайна дестинация и се простират в рамките на етническите общности.

- Големи мрежи на организирана престъпност - действат под формата на структурирана многопластова бизнес организация и извършват поотделно различните функции по набиране, осигуряване на документи, транспортиране и експлоатация.

Организираните трафиканти обикновено са безскрупулни професионалисти, които си служат с разнообразна гама от механизми за принуда и контрол за дисциплиниране на жертвите. За тях жертвите не са нищо повече от стока, почти като на традиционния пазар на роби.

- Престъпни дистрибуторски мрежи - престъпни групировки, които набират и транспортират момичета от една страна и ги продават на местни публични домове и проститутски организации в друга страна.

Това са т. нар. “доставчици на едро” или “дистрибутори”, продаващи стоката си на местните “търговци на дребно”, които контролират и управляват местната инфраструктура на проститутски услуги. Жертвата може да бъде препродадена неколкостранно на различни публични домове и групировки в различни градове и различни страни, или пък да остане в същата групировка, но да бъде местена и предлагана на различни пазари.

Напоследък трафикът на хора от и в Страните от Югоизточна Европа се извършва преди всичко от високо организирани, действащи професионално престъпни мрежи, опериращи из цяла Европа.

Механизъм на действие

- *Набиране на жертви*

Трафикантът принуждава или убеждава жертвата да напусне обичайната си среда и да пътува с него. Това става по различни начини. Някои жертви биват отвлечани със сила или дрогирани. Други тръгват доброволно след уговорка с набиращата страна, която се свързва с жертвата посредством обяви в пресата, агенции за набиране на работна ръка или друг вид лични контакти. Някои от тези “доброволни” жертви биват заблудени умишлено по отношение на истинската цел на трафика и са убедени, че в страната дестинация ще им бъде предложена нормална работа. Други са наясно, че ще работят в секс индустрията или експлоатационния труд, но биват заблудени по отношение на условията на живот, финансовите отношения и степента на лична свобода. Те често приемат да изплатят част от разходите за пътни документи, транспортни и инфраструктурни разходи, свързани с проституцията. По такъв начин се създава отношение на “задлъжняване”, при което жертвата никога не успява да събере нужните пари, за да се издължи на трафиканта.

- *транспортиране*

Маршрутите и видът транспорт се обуславят от географските особености на района. До страната крайна дестинация жертвите биват транспортирани с въздушен, воден, железопътен или автомобилен транспорт, с ферибот или дори пеша. Маршрутът може да минава през транзитна страна, но може да бъде и директен до страната крайна дестинация. Преминаването на границата може да се извърши явно или скрито, легално или нелегално. Трафикантите често си служат с фалшиви документи за жертвите и за да по-голяма сигурност ги придружават по време на транспортиране.

Ключови маршрути:

- От източната част на Балканите през Словения и Унгария до страните на Европейския съюз
- От централноевропейските страни през Хърватска и Словения до Австрия
- От Близкия и Далечния Изток и бившите съветски републики през Украйна, Чехия и Словакия или Унгария и след това в Европейския съюз
- От Турция, България или Румъния през Албания и след това през Адриатическо море до Италия или друга страна от Европейския съюз

- *Етап на експлоатация*

За контрол над жертвите трафикантите използват най-различни методи, най-често срещаните от които са: физическо и / или сексуално насилие; трайно отнемане на пътни и лични документи; принудително лишаване от свобода и постоянен надзор в публични домове и "сигурни квартири" без възможност за социален контакт с други хора; постоянна смяна на мястото и обслужващия персонал с цел да се попречи на жертвата да установи каквито и да било отношения с други жертви или да узнае нещо повече за организацията на трафика; внушаване на страх от полицията, за да не търсят помощ

Оттам и използване на заплахи за физическо и сексуално насилие спрямо тях или техни близки в страната на произход.

Разлика между трафика на хора и контрабандната имиграция ("каналджийство")

Трафикът на хора се различава от "каналджийството" по това, че трафикантът действа с намерението да експлоатира жертвата след незаконното ѝ прехвърляне в страната, докато обикновено при "каналджийство" отношенията с жертвата приключват след осъществяване на незаконното ѝ прехвърляне в определената страна и отсъстват елементите на принуда и умишлена заблуда; по отношение на жертвите няма упражнено физическо или сексуално насилие и те не биват противозаконно лишавани от свобода; липсва продължителен период на сексуална експлоатация или склоняване към друг вид незаконна дейност.

Механизми за въвлечане и контрол

- Чрез обява във вестниците - най-често изискванията са хората да са млади, на възраст между 18-25г., красиви, добре изглеждащи; предлага им се високо заплащане за работа като сервитьори/ки или детегледачки.
- Чрез обещания за работа и по -добър живот - млади хора, които са без пари, работа, обезверени и силно мотивирани да подобрят качеството си на живот, работейки в чужбина
- Чрез заблудата "Любовна връзка" - сводникът заговаря момичето, предлага му хубави неща, като скъпи вещи, дрехи, коли, кара го да се влюби в него и след това то се оказва в секс индустрията.
- "Бракът чрез Интернет" -особено популярен през последните години като нов метод в привличането на жени за секс индустрията Първоначално мъжът може да използва жената за себе си за някакъв период от време, след което да я принуди да прави порнография, да я продаде или директно да я даде в публичен дом.
- Чрез приятел или познат, на които се има доверие.
- Отвлечане директно от заведенията или улиците - много често трафикантите подбират жертвите си именно по този начин.
- Като туристи - по-рядко, но не е изолиран случай.
- продадени от свои близки, партньори или съпрузи (по-често срещано при многодетни семейства от ромски произход)
- Чрез феномена на "Втората вълна" - трафицираните вече жени се връщат в родината си, за да вербуват други момичета. Често са заплашвани с това, че ако не го направят, ще пострадат близките им.

ЕВРОПЕЙСКА И НАЦИОНАЛНА ПОЛИТИКА

Международни актове

Конвенция на ООН срещу транснационалната организирана престъпност, приета в Палермо-Италия през м. декември 2000 година, ратифицирана от Р.България през 2001 г (ДВ бр.42/27.04.2001 г) известна като Конвенцията от Палермо;

Протокол за предотвратяване, спиране и санкциониране на трафика на хора и особено на жени и деца, допълващ Конвенцията на ООН срещу транснационалната организирана престъпност, приет в Палермо-Италия през м. декември 2000 година (Протокола от Палермо).

Член втори на Протокола заявява целите му:

- Да предотвратява и противодейства на трафика на хора, като обръща специално внимание на трафика с жени и деца
- Да защитава и подкрепя жертвите на този вид трафик при пълно зачитане на техните човешки права
- Да насърчава сътрудничеството между държавите в стремежа им да изпълнят горните две цели.

Член трети на Протокола дефинира престъплението "трафик на хора":

"Трафик на хора" означава набирането, транспортирането, прехвърлянето, укриването или приемането на хора чрез заплаха или използване на сила или други форми на принуда, отвлечане, измама, заблуда, злоупотреба с власт или уязвимо положение, или чрез даване и получаване на плащания или други облаги за получаване съгласието на лице, което има контрол над друго лице, с цел експлоатация.

Експлоатацията включва като минимум експлоатиране на проституцията на други лица или други форми на сексуална експлоатация, принудителен труд или услуги, робство или дейности, сходни с робството, подчинение или отнемане на телесни органи.

Според Протокола, за да бъде окачествено дадено престъпление като трафик на хора, е задължително наличието на три компонента:

- Действие – набиране, прехвърляне, приемане на хора и пр.
- Средства – употреба на сила или заплаха за употреба на сила, измама, заблуда, злоупотреба с власт и пр.
- Експлоатационна цел – проституция, принудителен труд и пр.

Конвенция на Съвета на Европа за действия срещу трафика на хора (май 2005 година), ратифицирана от Парламента на Р. България в началото на м.март 2007 година.

С нея се разширяват приложното поле на Конвенцията на ООН срещу транснационалната организирана престъпност („Конвенцията от Палермо“) и Протокол за предотвратяване, спиране и санкциониране на трафика на хора и особено на жени и деца, допълващ Конвенцията на ООН срещу транснационалната организирана престъпност („Протокол от Палермо“).

Целта на Конвенцията е да засили международното сътрудничество, да предотврати трафика, да накаже трафикантите, да помогне на жертвите на трафик и да създаде механизъм за мониторинг, който да гарантира, че правителствата спазват това, което са подписали.

Конвенцията влиза в сила от 1 февруари 2008г. и има незабавно правно приложение в първите десет страни, които са я ратифицирали : Албания, Австрия, България, Хърватска, Кипър, Дания, Грузия, Молдова, Румъния и Словакия. В Босна и Херцеговина, Франция и Норвегия, които ратифицираха Конвенцията през януари, тя влиза в сила от 1 май 2008г.

Конвенцията се прилага по отношение на всички форми на трафик на хора без значение дали той се осъществява на територията само на една държава или на няколко държави, както и без значение от пола или възрастта на жертвите и формите на експлоатация – сексуална, принудителен труд и

други. Наред с предвидените в Конвенцията мерки, които са насочени към предотвратяване на трафика на хора, закрила и съдействие за спазване на правата на жертвите на трафик и подпомагане на свидетелите на тези престъпления, в нея се съдържа и задължение на държавите – страни по нея да инкриминират престъпленията, свързани с трафик на хора, както и да гарантират спазването на поставените изисквания към националното производство по тях.

Други международни актове:

Препоръка № R (85) 11 на Комитета на министрите на Съвета на Европа към държавите-членки относно положението на пострадалия според наказателното право и в наказателния процес, приет на 28.06.1985 година; Препоръка 1545 (2002) на Парламентарната Асамблея на съвета на Европа (ПАСЕ) – Кампания срещу трафика на жени; Директива на съвета на Европа от 11.02.2002 г относно разрешителното за краткосрочно пребиваване, издавано на жертви на действия за подпомагане на незаконната имиграция или трафика на хора, които сътрудничат с компетентните власти; Резолюция за експлоатация на проституцията и трафика на хора на Европейския парламент.

Основни нормативни актове в България

Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (ДВ, бр.92/27.09.2002 г) (чл.159а-159в от НК)

чл. 159а. (1): „Който набира, транспортира, укрива или приема отделни лица или групи от хора с цел да бъдат използвани за развратни действия се наказва с лишаване от свобода от една до осем години и глоба до осем хиляди лева.”

Закон за борба с трафика на хора (ДВ бр.46/20.05.2003 г)

Законът урежда взаимодействието, правомощията и задачите на държавните органи, осъществяващи дейност в борбата с трафика на хора; статута и задачите на приютите, центровете и местните комисиите за предоставяне на закрила и помощ на жертвите на трафика на хора; мерките за предотвратяване и

противодействие на трафика на хора; мерките за закрила и помощ на жертвите на трафика на хора, особено на жени и деца; предоставянето статут на специална закрила на жертвите на трафик на хора, които сътрудничат на разследването; взаимоотношенията с неправителствените организации.

Правилник за организацията и дейността на Националната комисия за борба с трафика на хора, приет с Постановление № 49 на Министерския съвет от 1 март 2004 г. (обн. ДВ, бр. 19 от 9 март 2004 г.)

Правилник за приютите за временно настаняване и центровете за закрила и помощ на жертвите на трафика на хора.

Други нормативни актове с косвено отношение към трафика на хора

Закон за защита на лицата, застрашени във връзка с наказателното производство-ДВ, бр.103/2004 г

Закон за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления -ДВ,бр.105/2006 г

Закон за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност

Закон за екстрадицията и Европейската заповед за арест-ДВ, бр.46/2005 г

Органи по прилагането на националната политика и стратегия в областта на противодействието на трафика на хора

Националната комисия за борба с трафика на хора е създадена на основание чл. 4 от Закона за борба с трафика на хора. На основание чл.4, ал.2, Председател на Националната комисия е заместник министър-председател. Администрацията на Националната комисия се ръководи от Секретаря.

В състава на Националната комисията се включват Министерство на външните работи; Министерство на вътрешните работи; Министерство на труда и социалната политика; Министерство на правосъдието; Министерство на образованието; Министерство на здравеопазването; Държавната агенция за закрила на детето; Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните; Върховен касационен съд; Прокуратура на Р България; Националната следствена служба.

НАЦИОНАЛНАТА КОМИСИЯ ЗА БОРБА С ТРАФИКА НА ХОРА:

- организира и координира взаимодействието между отделните ведомства и организации по прилагането на закона;
- определя и ръководи прилагането на националната политика и стратегия в областта на противодействието на трафика на хора;
- ежегодно разработва и представя за утвърждаване от Министерския съвет Национална програма за предотвратяване и противодействие на трафика на хора и закрила на жертвите;
- създава организация за проучване, анализ и статистическа отчетност на данните във връзка с трафика на хора;
- организира провеждането на информационни, разяснителни и образователни кампании за лица от рисковите групи;
- ръководи и контролира дейността на местните комисии и центровете за закрила и помощ на жертвите на трафика на хора;
- регистрира физически лица и юридически лица с нестопанска цел, които предоставят подслон на жертвите на трафика на хора;
- участва в международното сътрудничество за предотвратяване и противодействие на трафика на хора.

Местните комисии за борба с трафика на хора се създават се с решение на Националната комисия за борба с трафика на хора. Техният състав е от 3 до 7 души, представители на общинската администрация, отговарящи по проблемите на образованието, здравеопазването и социалната политика, МКБППМН, отделите за закрила на детето, полицията, неправителствени организации.

Председател на Местна комисия е заместник-кмет.

МЕСТНИТЕ КОМИСИИ ЗА БОРБА С ТРАФИКА НА ХОРА

- организират и координират взаимодействието между отделните ведомства и организации в региона по прилагането на закона;
- осъществяват държавната политика и стратегия в областта на борбата с трафика на хора на територията на региона;
- осъществяват изпълнението на националната програма за предотвратяване и противодействие на трафика на хора и закрила на жертвите му на територията на региона;
- подпомагат организацията за проучване, анализ и статистическа отчетност на данните във връзка с трафика на хора;
- участват в международното сътрудничество за предотвратяване и противодействие на трафика на хора;
- организират провеждането на информационни, разяснителни и образователни кампании за лицата от рисковите групи на трафика на хора в региона;
- реализират програми за обучение на служители за изпълнение на функции във връзка с предотвратяването и противодействието на трафика на хора в региона.

Транснационален механизъм за насочване на жертвите на трафик на хора в Югоизточна Европа

Транснационалният механизъм за насочване (ТНМН) е споразумение за сътрудничество между страните за трансгранично предаване и грижи за лица, които са жертви на трафик. Основните цели ТНМН включват:

- Официално международно споразумение за сътрудничество по стратегии за придвижване на жертвите между страните на крайно предназначение, транзит и/или произход по безопасен начин и при оказване на подкрепа.
- Стандартизирани процедури за работа за ефективно и безопасно транснационално насочване на жертвите на трафик до набор от необходимите услуги.
- Механизми за наблюдение и оценка на ТНМН.

Във всички мерки, предвидени в ТНМН, трябва да има баланс между необходимостта от гарантиране сигурността на държавата и нуждата от запазване на здравето, осигуряване на безопасност и спазване правата на трафикираните лица. За да бъдат

ефективни, транснационалните механизми за насочване следва да се координират с националните механизми за насочване (НМН).

Приложение 1: СХЕМА НА ТНМН

Национален механизъм за насочване (НМН)

НМН е модел на сътрудничество, чрез който държавните структури изпълняват задълженията си да защитават и промоцират правата на пострадалите от трафик, като координират усилията си с гражданското общество. НМН е професионална система за насочване и защита на пострадалите от трафика на хора, базирана на съществуващата национална и местна инфраструктура. В хода на неговото изграждане се идентифицират различни ключови фигури, оценява се техния потенциален принос в борбата с трафика и се създават стратегически партньорства между управленските структури, институциите, реализиращи закона и доставчиците на социални услуги, които обичайно са носители на експертизата.

Главните цели на НМН са осигуряването на уважение към човешките права на жертвите и на ефективен начин за насочването им към услуги в тяхна полза. НМН е насочен също към подпомагане на националната политика по други въпроси, свързани с жертвите, като процедури по престоя, репатрирането, компенсиранието и защитата на свидетелите. Наред с това НМН дава възможност и за изграждане на национални планове за действие и определянето на индикатори за оценка на постигнатите резултати.

ПСИХОЛОГИЧНИ И ПСИХОТРАВМЕНИ АСПЕКТИ НА ТРАФИКА НА ХОРА

Установено е, че повечето жертви на трафик страдат от сериозни медицински смущения, известни като посттравматичен стрес (ПТС) или както по-често се говори за тях – травма. Това състояние представлява сериозно и често необратимо нарушение на психическото здраве и качеството на живот на жертвата.

Състоянието възниква, когато жертвата преживее някакво обстоятелство или поредица от обстоятелства, които са толкова екстремни, че тя не е в състояние да разбере тяхното естество и не може да приеме случилото се с нея. В повечето случаи отключващият момент е свързан с употреба на насилие, което е толкова екстремно, че е несъвместимо със системата на жертвата за оценка на човешкото поведение и то до такава степен, че тя не може да осмисли случилото се, а понякога е възможно дори изцяло да отрече, че то се е случило с нея. Травматичното преживяване трае с години, а в някои случаи остава до края на живота на жертвата да функционира като доминантно психологическо събитие, запазващо силата си да предизвиква паника, ужас, страх и мъка у жертвата и проявяващо се под формата на фантазии, травматични кошмари и повторно психическо преживяване.

Приложение 2: Белези на посттравматично стресово разстройство

Основни мотиви за навлизане в процеса на трафика от страна на жертвата:

- стремеж към изграждане по-добро бъдеще за себе си и децата си;
- стремеж към себеутвърждаване и намиране на себе си чрез преодоляване със собствени сили на бедственото положение, в което е изпаднало лицето;
- излизане от мизерията на жалкото ежедневно съществуване и осигуряване на благосъстояние чрез временно отдаване на сексуални услуги срещу заплащане;

- доказване на себе си и на близки и приятели, че може да се справи сам със собствени сили, като използва свои ресурси по най-сполучливия начин;
- надежда, че по пътя си жертвата ще срещне неочаквано добрия шанс и евентуално бъдещия партньор в живота си;
- любопитство да се доближиш до съществуването на любими герои от филмите и собствените блянове и мечтани условия на живот;
- заразяващата сила на добрия пример – щастливия край, постиган с временни компромиси и жертви;
- задоволяване на интерес и страст към приключения, с цел да се задоволят дълбоко стаени и лелеяни нужди и личностови интереси.

Прояви на злоупотреба с власт и контрол в ситуация на трафик

Използване на принуда:

Насилникът заплашва и/или реализира заплахи, причиняващи объркване и страдание:

- Че няма да ѝ върне документите;
- Че ще я предаде на полицията; • Че ще я продаде на друг, по-жесток сводник;
- Че няма да ѝ даде храна и вода, че ще я затвори;
- Че ще упражни физическо насилие или дори ще я убие;
- Принуждава я да извършва нелегални неща, въвлича я в престъпни действия, които я правят уязвима пред полицията;

Използване на демонстрация за физическо насилие:

- Насилникът кара жената да изпитва страх посредством определени действия, жестове, вършен вид;
- Премазване на вещи и демонстрация на ярост; О Чупене и разваляне на вещите на жертвата;
- Пребиване и изнасилване на други момичета пред нея;
- Заплахи с оръжия;
- Създава впечатление, че е много силен, могъщ, безнаказан и в тясна връзка с полицията и властите, които са на негова страна;

Използване на емоционално насилие:

Насилникът поставя жената в принижена позиция, унижава я:

- Кара я да се чувства зле, омърсена, незначима, човек, който не заслужава помощ и милосърдие;
- Нагрубява я;
- Кара я да се чувства глупава и психически нездрава;
- Кара я да се чувства виновна;

Използване на изолация и контрол:

Насилникът контролира какво прави, с кого се среща жената, с кого говори, къде ходи:

- Ограничава движението ѝ до територията, в която работи;
- Контролира базисните ѝ физически нужди и функции - хранене, обличане, тоалетна, хигиена и др.;
- Присъства на разговорите ѝ по телефона с близки от родината ѝ или изобщо не ги разрешава;
- Подкупва полицаи;
- Жестоко наказва всеки опит за неподчинение или за свобода;
- Най-често жената не знае чужд език;

Омаловажаване, отхвърляне, обвиняване:

Насилникът пренебрегва насилието и неговата сериозност:

- Твърди, че насилието не се е случвало;
- Прехвърля отговорността за насилственото си поведение на различни обстоятелства;
- Редува жестове на жестокост с жестове на внимание и милосърдие;
- Обвинява пострадалата, че го е предизвикала;

Използване на близките и децата:

Насилникът кара жената да се чувства виновна и отговорна за близките и децата си в родната ѝ страна:

- Заплашва, че ще каже на близките ѝ в България, че е проститутка;
- Заплашва, че ще пострадат децата и близките ѝ, ако не се подчини (в някои случаи тези заплахи се реализират).

В хода на продължителния контакт и взаимодействие на жертвата с насилника обикновено се създава интензивно и

сложно взаимодействие със значителни последици за жертвата. Моделите на установеното взаимодействие са разнообразни и се определят от характера, начините на справяне, силата, издръжливостта и устойчивостта на жертвата.

Варианти на взаимодействието на жертвата с насилника:

- жертвата открито изявява разочарованието си, уплахата, заявява решението си да се съпротивлява;
- сломена е от насилието, побоищата и заплахите, отправени към нея и близките ѝ;
- опитва да се справи със собствени сили, като крие намеренията си, флиртува и опитва да съблазни насилника, за да има някаква изгода и да „приспи“ вниманието му;
- долавя близост в процеса на опознаване на насилника, започва да го харесва и да се стреми да подражава. Подражанието може да стане интензивно и постепенно се превръща в идентификация с насилника (т. нар. „Стокхолмски синдром“);
- привлечена е от мъжката сила, започва да харесва подчинението и да се приспособява към него несъзнавано или с цел да си осигури облаги;
- жертвата осъзнава силните страни на своята позиция и планира използването на своето предимство.

Жертвите на трафик са принудени дълго време да търпят отношението на експлоатация от страна на трафиканта, при което травмиращото насилие не е отделен инцидент на екстремна жестокост, а представлява систематично и насилие за продължителен период, което става определящо за цялото отношение на принуда. Последиците от това са, че жертвата има достатъчно време да адаптира поведението си към по-нататъшни случаи на насилие. Тези форми на адаптирано поведение обикновено се наричат „стратегии за оцеляване“.

Основни стратегии на жертвата за справяне с отношенията с трафиканта:

- **Избягване** – жертвата прави всичко, което е по силите ѝ, за да избегне по-нататъшно насилие; например, жертвата става

напълно послушна и изпълнява всичко, казано от трафиканта, или – при трафик с цел сексуална експлоатация – пристъпва към проституция с привиден ентузиазъм и желание, които всъщност са всъщност курс на поведение, което жертвата е възприела, за да задоволи клиента и по такъв начин да спечели достатъчно пари, за да удовлетвори трафиканта.

- **Идентифициране с трафиканта** – тази стратегия (често наричана „синдром на Шерлок Холмс“) се среща в случаите, когато жертвата има чувството, че няма да преживее насилието, че е изолирана от външния свят и е невъзможно или твърде опасно да избяга, а също така и когато въпреки насилието и заплахите жертвата усеща, че трафикантът реагира на нейното поведение и следователно за нейното оцеляване става изключително важно да си осигури одобрението му.

За да си осигури такава възможност, жертвата се опитва да се постави в положението на трафиканта, да възприеме неговите възгледи и да мисли като него – за да може точно да дефинира и определи кое поведение би било одобрено от него.

- **Претръпване** – жертвата се идентифицира с трафиканта до такава степен, че се отдалечава от собствените си мисли и чувства, в резултат на което загубва собствената си личност, претръпва към всичко и се ограничава с елементарно оцеляване. За тази стратегия са характерни крайните степени на апатия и безразличие, проявявани от някои жертви към собствените им страдания.

Възстановяването на травмирани жертви представлява сложен процес, който налага на жертвата да се осигури достатъчно време и високо специализирана помощ за справяне с травмата. Ако тези потребности на жертвата не бъдат задоволени, нанесените психически вреди се задълбочават и може да останат трайно.

Етапи на справяне с травмата:

- Враждебност към всички, които полагат грижи за нея, особено към служителите на правоохранителните органи;
- загуба на ориентация;
- възстановяване на спомените;
- социална реинтеграция.

РАБОТА С ЖЕРТВИ НА ТРАФИКА НА ХОРА

Жертвите на трафик рядко се възстановяват от претърпените физически, сексуални и психически травми. Въпреки това е много важно те да получат достъп до пълната гама от налични услуги за подкрепа и грижи, които да им помогнат да се възстановят от преживяното.

Видовете интервенции при оказване на помощ на жертвите на трафика на хора:

Установяване на контакт и опит за преодоляване на недоверието на жертвата.

Ранна диагноза на кризисното състояние и неговите компоненти.

Прилагане на техники за снижаване и постепенно отстраняване на страха и тревогата.

Помощ за анализиране на бедствената ситуация, нейните причини и следствия и начини за преодоляване на стреса и кризата.

Набелязване на възможните решения за излизане от кризата.

Психотерапевтична подкрепа.

Лечение на тревогата и депресията с подходящи медикаменти.

Оказване на помощ и подкрепа за отстраняване на опасността от насилие от страна на трафикантите.

Укрепване на желанието на жертвата да бъде върната в семейството.

Професионални изисквания за работещи с жертви на трафик

- Работа в екип - по случаите на трафик не може да се работи самостоятелно - работата е изключително много като количество за един човек. Насилието и травмата са в такава степен, че е нужен екип, за да може консултантът да удържа на тях.
- Индивидуална супервизия.
- Информация за служби, институции и хора, които биха могли да се ползват.

- Познаване на съответните закони и разпоредби.
- Познаване на ресурсите на Службата, в която работи консултантът.
- Знание и разбиране на концепциите за психичната травма от преживяно насилие.
- Консултантът да е в състояние да гарантира пълна конфиденциалност за работата си по случаите на трафик.
- Консултантът да не се намира в актуална ситуация на насилие, зависимост (емоционална и финансова) излоупотреба от партньор или институция. В случаи на преживяно насилие в миналото да са минали не по-малко от две години от преодоляването му.
- Консултантът да не е във връзка (интимна, политическа или религиозна) с хора, които застрашават сигурността на клиентите и службата (като насилници и хора, свързани с организираната престъпност). В случаите на подобни отношения в миналото да са минали не по-малко от две години от прекратяването им.
- Консултантът да е способен изцяло да заема страната на пострадалата, без заради това да се чувства застрашаван или притискан от други лица или институции и без да рискува собствените си интереси и здраве.

ПРЕПОРЪКИ ЗА НАСОЧВАНЕ НА ЖЕРТВИ КЪМ ПОДХОДЯЩА СЛУЖБА

Ако жената иска нещо, което Вашата служба не може да осигури, би било подходящо да ѝ се предположи да се свърже с някого, който може би е в състояние да ѝ помогне.

Когато правите такова предложение, обяснете на жената кое го налага - така тя ще почувства, че е била изслушана, и няма да откаже да приеме предложената ѝ информация.

Приемете, че може би е фрустриращо за жената да представя в друга служба проблема си.

Ако ще давате координатите на друга служба, проверете дали жената Ви е разбрала, дали е наясно как да го направи, дали си е записала информацията.

В случай, че не съществува служба по дадено запитване, е много по-добре е да кажете на жената, че не знаете кой друг би могъл да ѝ помогне, или че не знаете какви са възможностите, отколкото да давате фалшива информация или да създавате празна надежда.

Предварително проверете детайлите, за да сте сигурен, че информацията, която давате, е възможно най-точна.

Никога не казвайте "Сигурен съм, че те ще ви помогнат", защото не знаете дали наистина ще могат.

Можете да дадете на жената повече предложения, за да може тя да избере едно, няколко или нито едно от тях. Запомнете, че жената има право сама да избере дали да действа, или не.

Много жени просто имат нужда да поговорят с някого. Те вероятно не се нуждаят от информация или да бъдат насочвани. Бъдете наясно с Вашата собствена необходимост да дадете нещо на жената. Може би вие ще се почувствате по-добре, но това, което предлагате, не винаги ще бъде подходящо за нея.

Превенцията като мярка за пресичане на трафикантската дейност

Превенцията е първостепенният и ключов елемент на всеки отговор на трафика. В съответствие с Протокола на ООН за борба с трафика, държавите-членки имат задължението да предприемат превантивни мерки за предотвратяване и борба с трафика на хора. Стратегиите на превенция следва да бъдат интердисциплинарни, основани на интегриран и координиран подход за определяне на всички дълбочинни причини за трафика от гледна точка на правата на човека и равнопоставеността на половете в краткосрочна и дългосрочна перспектива.

Трябва да се подобрят познаният за трафика и да се укрепят мрежите и усилията на организациите, борещи се с трафика. Религиозните институции, НПО, училищата, гражданските сдружения и традиционните водещи общественици трябва да бъдат привлечени за каузата. Координацията и сътрудничеството между заинтересованите страни ще изравнят потенциала на страните и ще привлекат доброволци за битката.

Превенцията може да бъде отнесена към широката общественост и целта е запознаване на общността с проблема. Тогава и нейните послания се отправят към средния гражданин, което изисква умения да се говори на достъпен и разбираем език. Основното послание към широката общественост е хората да не се отнасят обвинително към жертвите на трафика. Медиите са най-подходящото средство за разпространяване на знания сред широката общественост.

Образователните кампании са превантивно средство, което цели дългосрочен ефект чрез образование и информиране на потенциалните жертви на трафика на хора за възможните рискове при този вид престъпност. Тези кампании играят важна роля за пресичане на трафикантската дейност.

Превенцията има и едно друго измерение и то е въвличане на групи, организации и институции в превантивната работа и по този начин, на принципа на снежната топка, разширяване кръга и обсега на действие. Това става чрез повишаване на познанията относно трафика и неговите жертви и създаване на съмишленици. Добра идея в това отношение е обучаването на женски групи и професионални групи как те да извършват превенция по места.

Превенцията има и по-специализирано съдържание, когато е насочена към потенциалните жертви. В това отношение могат да се осъществяват директни срещи с рисковите групи и да се отправят директни послания към тях. Подходящи са и различните брошури и листовки, предоставящи информация за рисковете от насилие и начините за справяне. Горещият телефон е друга широко достъпна възможност да се намери нужната информация и да се обсъдят възможните изходи.

Примери за превантивни дейности:

- Разпознаване на тези категории жени, които са по-уязвими и застрашени да станат жертви на трафик;
- Създаване на връзки и подкрепа на инициативите на женски организации и НПО в дейността им за осъзнаване на насилието от обществеността;
- Провеждане на обучителни кампании с цел представяне на трафика на жени, като нарушаване на човешките им права;
- Разпространение на информация за възможностите за подпомагане на жертвите и семействата им чрез медиите, чрез създаване на печатни материали, брошури и др.
- Работа с медиите за преодоляване на стереотипизираното представяне на половете, елиминиране на моделите на насилие над жените, разпространявани чрез тях и повишаване на отговорността и ролята им при повишаване на чувствителността на обществото за същността на насилието, включително и трафик на жени;
- Обучение сред рискови групи и представители на професионални общности, имащи досег с проблема трафик на хора;
- Организиране на семинари, дискусии и др.

Препоръки за провеждане на ефективни образователни и разяснителни кампании:

- ако данните сочат, че жертвите се набират за определена страна, където визовият режим очевидно не позволява на жертвите да пребивават легално и следователно всички обещания за трайно пребиваване и/или работа в тази страна са лъжливи, този факт трябва да бъде включен в образователните кампании, за да се пресече и ограничи притока на кандидати;
- ако начинът на действие на трафикантите включва лъжлива реклама за високо платена работа в чужбина като секретарка или домашна помощница, образователната програма може да включва тематична информация, свързана с предупреждение срещу подобни измами;
- възможно е да се направят и предварителни записи, които могат да се пускат като предупреждение на всички, които се обаждат на евентуални горещи телефонни линии за борба с трафика на хора.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Трафикът на хора е едно ужасяващо и тревожно явление, включващо насилствена сексуална експлоатация, трудова експлоатация при условия подобни на робство, експлоатация засягаща просячеството, детската престъпност и домашното прислужване. Тези практики сериозно нарушават човешките права на жертвите, оповестени в международното право и Хартата на ЕС за основните права.

Като форма на организирана престъпност трафикът на хора засяга основополагащи ценности на ЕС - върховенството на закона и основните човешки права - правото на избор, на свобода, на социално включване, на мнение. Това не е само български проблем – всички държави-членки на ЕС се изправят пред този проблем.

Заместник-председателят на Европейската комисия Франко Фратини определя борбата с трафика на хора като един от приоритетите в работата на ЕС. По последни данни 500 000 жени стават жертва на трафика в страните от Западните Балкани. Със своето географско положение България е на пътя на миграционния поток от чужди граждани. На практика територията на страната се използва като регионален транзитен център за трафик на хора.

Това умело бе използвано от лица и групи български и

РАБОТА С ЖЕРТВИ НА ТРАФИКА НА ХОРА

чужди граждани, съпричастни към престъпната дейност, които придадоха организиран характер на нелегалния трафик на хора в национален и трансграничен мащаб.

За по-голямата част от обществото този проблем звучи нереален или далечен от тях, но истината е, че това е една от най-големите опасности в България.

Един от начините трафикът на хора да бъде прекъснат е ако общественото мнение относно този проблем бъде променено, ако хората започнат да третират потърпевшите от трафика като жертви, а не като част от престъпната верига.

Ефективната борба с трафика на хора трябва да обединява усилията на множество различни служби, ведомства и институции. Противодействието предполага тясно сътрудничество между правоохранителните органи и гражданския сектор.

Приложение 1: СХЕМА НА ТНМН

СТАНДАРТНИ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ

Мярка 1 ПЪРВОНАЧАЛНО НАСОЧВАНЕ

Стъпка 1. Насочване на предполагаемата жертва на трафик на хора (ЖТХ) към първоначалната точка на обявяване;

Стъпка 2. Оценка дали предполагаемата ЖТХ е непълнолетно лице;

Стъпка 3. Посочване на попечител, ако предполагаемата жертва е/се предполага, че е непълнолетно лице.

Мярка 2 ПЪРВОНАЧАЛНО СПОДЕЛЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

Стъпка 1. Разясняване на ЖТХ правата/отговорностите и възможността за подпомагане;

Стъпка 2. Оценка на застрашаващи вреди;

Стъпка 3. Оценка на спешни нужди;

Стъпка 4. Определяне на мерки за сигурност.

Мярка 3 ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА РИСКА

Стъпка 1. Оценка на застрашаващи рискове и определяне на мерки за сигурност и добро състояние;

Стъпка 2. Разпит за неотложни нужди;

Стъпка 3. Задоволяване на неотложни нужди/молби на ЖТХ

Мярка 4 ЕЗИКИ ПРЕВОД

Стъпка 1. Осигуряване на превод между осигуряващите подкрепа/полицията и ЖТХ;

Стъпка 2. Информирание на преводачите относно ролята им;

Стъпка 3. Информирание на ЖТХ относно правата им и ролята на преводача.

Марка 5 ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗМИСЪЛ

Стъпка 1. Предоставяне на време на предполагаемата ЖТХ за възстановяване и стабилизиране;

Стъпка 2. Информирание на ЖТХ за възможните варианти;

- Стъпка 3. Осигуряване на безопасно настаняване;
- Стъпка 4. Осигуряване на кризисна интервенция;
- Стъпка 5. Осигуряване на възможност за разрешително за пребиваване

Мярка 6 ИНТЕРВЮ ЗА ИДЕНТИФИЦИРАНЕ

- Стъпка 1. Определяне дали лицето е ЖТХ по официални процедури;
- Стъпка 2. Контакт със съответните власти в страната на произход /транзит / крайна дестинация;
- Стъпка 3. Установяване на самоличността на ЖТХ.
- Стъпка 4. Установяване юрисдикция, ако ЖТХ е непълнолетно лице.

Мярка 7 СПОДЕЛЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ СЛЕД ИНТЕРВЮТО

- Стъпка 1. Запознаване на ЖТХ с релевантна информация при идентифицирането;
- Стъпка 2. Запознаване със статуса на ЖТХ и свързаните с това последствия;
- Стъпка 3. Запознаване с условията, ако ЖТХ ще бъде свидетел;
- Стъпка 4. Запознаване с условията, ако ЖТХ няма да бъде свидетел;
- Стъпка 5. Подсигуряване на информирано съгласие на ЖТХ за участие в програми за подпомагане.

СТАНДАРТНИ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ II

Мярка 1 Информация за възможности за подпомагане и условия

- Стъпка 1. Даване на информация за възможния избор и условията за предоставяне на помощ;
- Стъпка 2. Даване на информация за последствията при нарушаване на съгласението.

Мярка 2 ПРИЕМАНЕ И ОЦЕНКА НА НУЖДИТЕ

- Стъпка 1. Информирание на ЖТХ за целите на процедурата по приемане;
- Стъпка 2. Запознаване с това кой ще има и кой няма да има достъп до информацията;
- Стъпка 3. Информирание на ЖТХ за нейните/неговите права да откаже да отговори на въпрос

Мярка 3 РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАН ЗА ПОМОЩ И БЕЗОПАСНОСТ

- Стъпка 1. Дискутиране на случая с екипа по подкрепа на жертвата и с ЖТХ;
- Стъпка 2. Установяване и задоволяване на неотложни нужди/молби на ЖТХ;
- Стъпка 3. Разработване на план в съответствие на нуждите и желанията на ЖТХ.

Мярка 4 ПРОЦЕДУРИ ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА СЪГЛАСИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ПОДПОМАГАНЕ

- Стъпка 1. Осигуряване на превод между доставчиците на услуги/полицията и ЖТХ;
- Стъпка 2. Информирание на преводачите относно ролята им;
- Стъпка 3. Информирание на ЖТХ относно ролята на преводача.

СТАНДАРТНИ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ III

Мярка 1 ГРИЖИ ЗА ПРИСПОСОБЯВАНЕ И СТАБИЛИЗИРАНЕ

- Стъпка 1. Осигуряване на услуги насочени към предварително установени нужди на ЖТХ;

- Стъпка 2. Повторна оценка на индивидуалния прогрес в различни области;
- Стъпка 3. Провеждане на оценка на риска и подпомагащи механизми за престоя или завръщането на ЖТХ;
- Стъпка 4. Разработване и осигуряване на достъп на ЖТХ до процедурите на оплаквания.

Мярка 2 РЕИНТЕГРАЦИЯ

- Стъпка 1. Разработване на план за реинтеграция въз основа на нуждите на ЖТХ;
- Стъпка 2. Осигуряване на достъп до услуги за реинтеграция;
- Стъпка 3. Подпомагане при реинтеграционните мерки в семейната /общностната среда;
- Стъпка 4. Осигуряване на мониторинг на случая и оценка.

СТАНДАРТНИ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ IV

Мярка 1 ОЦЕНКА НА ИНДИВИДУАЛНОТО РЕШЕНИЕ ЗА ЗАВРЪЩАНЕ

- Стъпка 1. Запознаване на ЖТХ със съответната информация относно правния и социален аспект на оставането/завръщането
- Стъпка 2. Получаване на писмено съгласие за доброволното и информирано решение Нё ЖТХ да се завърне
- Стъпка 3. Получаване на писмено съгласие от попечителя, ако ЖТХ е непълнолетно лице

Мярка 2 ОЦЕНКА НА РИСКОВЕТЕ/БЕЗОПАСНО И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ

- Стъпка 1. Установяване на разбирането на ЖТХ за рисковете и сигурността;
- Стъпка 2. Провеждане на оценка на риска/въпроси към различни хора/организации

Мярка 3 РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

- Стъпка 1. Очертаване на възможните варианти за риска и сигурността, както и различни решения
- Стъпка 2. Информирание на ЖТХ за възможните рискове и наличните мерки за защита;
- Стъпка 3. Преразглеждане и преработване на плана в страната на произход, след като ЖТХ се завърне

Мярка 4 ИЗДИРВАНЕ НА СЕМЕЙСТВОТО

- Стъпка 1. Идентифициране на подходяща НПО/МО мрежа или компетентни държавни власти;
- Стъпка 2. Започване на процес по издирване

Мярка 5 ДОКУМЕНТАЦИЯ

- Стъпка 1. Контакт със съответните посолства/консулства за подпомагане доброволното завръщане;
- Стъпка 2. Осигуряване точност на документите за пътуване;
- Стъпка 3. Осигуряване конфиденциалност и органичен достъп до делото на ЖТХ.

Мярка 6 СПОДЕЛЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРОЦЕСА НА ЗАВРЪЩАНЕ

- Стъпка 1. Информирание на ЖТХ относно резултата от оценката на риска и сигурността и социалното включване;

Стъпка 2. Информирание на ЖТХ относно статуса за идентичност; процеса на пътуване/трансфер; наличната възможност за подкрепа в страната на произход и реинтеграционния план.

Мярка 7 РЕИНТЕГРАЦИОНЕН ПЛАН ПРЕДИ ЗАМИНАВАНЕТО

Стъпка 1. Контакт с доставчика на услуги в страната на произход за обмен на информация и координиране на процеса по завръщане;

Стъпка 2. Получаване на потвърждение, че ЖТХ ще бъде посрещната и подпомогната.

Мярка 8 БЕЗОПАСЕН ТРАНСПОРТ/ТРАНСФЕР

Стъпка 1. Осигуряване на ЖТХ необходимите документи/информация/други за пътуването;

Стъпка 2. Осигуряване на придружители за непълнолетните лица

Мярка 9 ПОДПОМАГАНЕ ПРИ ПРИСТИГАНЕТО

Стъпка 1. Осигуряване, че ЖТХ е посрещната от доставчика на услуги на границата/летището/пристанището в страната на произход;

Стъпка 2. Осигуряване на предварителна ориентация и помощ на ЖТХ;

Стъпка 3. Потвърждаване/получаване на потвърждение за безопасното пристигане на ЖТХ.

Мярка 10 ЛЕГАЛЕН ПРЕСТОЙ В СТРАНАТА НА КРАЙНА ДЕСТИНАЦИЯ

Стъпка 1. Оценка на всяка неотложна нужда на ЖТХ в страната на крайна дестинация;

Стъпка 2. Оценка дали ЖТХ отговаря на някои от легалните условия за престой;

Стъпка 3. Започване на процес на подаване на молба към съответните власти;

Стъпка 4. Информирание и подпомагане на ЖТХ в процеса на подаване на молба.

Мярка 11 УСТАНОВЯВАНЕ НА НОВО МЯСТО

Стъпка 1. Оценка дали съществуват сериозни рискове за сигурността в страните на произход и крайна дестинация;

Стъпка 2. Започване на процес по установяване на ново място със съответните власти

Стъпка 3. Информирание и подпомагане на ЖТХ в процеса на подаване на молба;

Стъпка 4. Прилагане на същите процедури както и при завръщане в страната на произход и подкрепа за реинтеграция в страната на крайна дестинация.

СТАНДАРТНИ ОПЕРАТИВНИ ПРОЦЕДУРИ V

Мярка 1 СЪБИРАНЕ НА ДОКАЗАТЕЛСТВА СЪС СЪДЕЙСТВИЕТО НА ЖТХ

Стъпка 1. Информирание на ЖТХ относно правата/задълженията в случай на съдействие с полицията или участие в съдебния процес;

Стъпка 2. Консултация с ръководителя на случая/доставчика на услуги относно психологическото състояние на ЖТХ;

Стъпка 3. Ако ЖТХ откаже да съдейства, подсигуряване, че събирането на доказателства няма да е във вреда на ЖТХ.

Мярка 2 ПОДГОТОВКАТА НА ЖЕРТВАТА-СВИДЕТЕЛ ПРЕДИ СЪДЕБНИЯ ПРОЦЕС

Стъпка 1. Информирание на ЖТХ за ролята ѝ в наказателното производство и информирание за случая с течение на времето;

Стъпка 2. Осигуряване на ръководство и съвети относно съдебния процес.

Мярка 3 ПОДПОМАГАНЕ НА ЖЕРТВАТА-СВИДЕТЕЛ ПО ВРЕМЕ НА СЪДЕБНИЯ ПРОЦЕС

Стъпка 1. Осигуряване на психическа защита и уединения на свидетеля;

Стъпка 2. Осигуряване на всички необходими аспекти на закрилата на ЖТХ като осигуряване на подходящ превод, видео показания и закрита съдебна зала, ако е необходимо.

Мярка 4 ПОДПОМАГАНЕ НА ЖЕРТВАТА-СВИДЕТЕЛ СЛЕД СЪДЕБНИЯ ПРОЦЕС

Стъпка 1. Информирание на ЖТХ относно различните рискове/варианти за завръщане в страната на произход; за оставане в страната на крайна дестинация или установяване в трета страна.

Мярка 5 ПОМОЩ НА ЖТХ ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА ОБЕЗЩЕТИЕ

Стъпка 1. Информирание на ЖТХ за нейните/неговите права за получаване на обезщетение, както и необходимите процедури;

Стъпка 2. Осигуряване на безплатна правна помощ по време на тези процедури

Приложение 2: Белези на посттравматично стресово разстройство

А. Стресов фактор

1. Жертва или свидетел на събитие, свързано със смърт, смъртна опасност или тежка телесна повреда на човек
2. Реакцията на човека е неимоверен страх, усещане за безпомощност или ужас, свързани със:
 - а. Сериозна заплахата
 - б. Чувство за внезапно разрушаване на сигурността и средата

Б. Възпроизвеждане на травматичното събитие

1. Спомени за събитието
2. Преживяване на събитието на сън
3. Силни емоции при асоцииране с травматичното събитие

В. Избягване/Вцепеняване при асоциации със събитието

1. Избягване на чувства и мисли
2. Избягване на действия и ситуации, свързани със събитието
3. Физиологическа амнезия
4. Слаб интерес от иначе важни дейности
5. Откъсване и отчуждаване от другите
6. Намалена чувствителност
7. Чувство за безперспективност

Г. Постоянна тревожност

1. Проблеми със съня
2. Раздразнимост или изблици от гняв
3. Трудност при концентриране
4. Свръхпредпазливост
5. Стрескане
6. Физиологични реакции, предизвикани от различни видове стимули